

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu a správnímu trestání

Závěr č. 168

**ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání
ze dne 18. 1. 2019**

**Lhůta pro zahájení přezkumu příkazu na místě z důvodů uvedených v § 100 odst. 1
zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

Přezkum příkazu na místě lze zahájit nejpozději do 3 let od právní moci tohoto příkazu, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Odůvodnění:

Poradní sbor se zabýval otázkou, podle jakého ustanovení postupovat v případě, že důvodem k přezkumu příkazu na místě budou skutečnosti uvedené v § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon č. 250/2016 Sb.“), tedy zda se v takovém případě uplatní lhůta 3 roky podle § 100 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. nebo zkrácená lhůta 6 měsíců podle § 101 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.

Obecnou lhůtu pro přezkumné řízení stanoví správní řád v § 96 odst. 1. Zatímco ustanovení §101 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. obecnou lhůtu, ve které je možné zahájit přezkumné řízení, zkrátilo na 6 měsíců, ustanovení § 100 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. naopak tuto lhůtu prodloužilo na 3 roky.

Ustanovení § 100 zákona č. 250/2016 Sb. upravuje zvláštní případy vedení přezkumného řízení, kdy již bylo pravomocně rozhodnuto o skutku jako o přestupku a následně vyjde najevo, že se pravděpodobně jedná o trestný čin, nebo se zjistí, že o totožném skutku již předtím pravomocně rozhodl orgán činný v trestním řízení tak, že

se skutek nestal, nespáchal jej obviněný, spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého.

Přestupek je protiprávní jednání, které není trestným činem (§ 5 zákona č. 250/2016 Sb.). Trestný čin má tedy speciální postavení vůči přestupku. Pokud jsou zjištěny okolnosti odůvodňující, že skutek má být posouzen jako trestný čin, přestože o něm již bylo pravomocně rozhodnuto jako o přestupku, je nutné toto pravomocné rozhodnutí v přezkumném řízení zrušit a věc předat orgánům činným v trestním řízení. Pokud by rozhodnutí o přestupku nebylo zrušeno, orgány činné v trestním řízení by o skutku nemohly rozhodnout, neboť by jim v tom bránila překážka věci pravomocně rozhodnuté. Stejně tak je třeba zrušit z důvodu překážky věci rozhodnuté, resp. zákazu dvojího postihu za jedno protiprávní jednání, i rozhodnutí o přestupku v případě, že bylo vydáno, přestože orgány činné v trestním řízení již dříve o skutku rozhodly jedním ze způsobů výše uvedených.

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje v § 100 odst. 2 a 3 speciální lhůty pro zahájení přezkumného řízení, které mají přednost před obecnými lhůtami ve správním řádu. Subjektivní tříměsíční lhůta [§ 100 odst. 2 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb.] běží ode dne, kdy se správní orgán o důvodu pro zahájení přezkumného řízení dozvěděl. Objektivní tříletá lhůta [§ 100 odst. 2 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb.] běží od zahájení trestního stíhání nebo od nabytí právní moci rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, která jsou vypočtena v § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. Bez ohledu na to, kdy bylo trestní stíhání zahájeno nebo kdy nabylo uvedené rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení právní moci, musí být podle § 100 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. splněno také to, že přezkumné řízení podle § 100 odst. 1 nelze zahájit po uplynutí 3 let od právní moci rozhodnutí o přestupku. Stanoví se tak maximální délka této objektivní lhůty.

Je zřejmé, že ustanovením § 100 odst. 1 je upřednostněno rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení před rozhodnutím správního orgánu. Je tomu tak proto, že musí být respektována zásada subsidiarity přestupkového řízení vůči řízení trestnímu. Důvodem pro prodloužení lhůty pro zahájení přezkumného řízení je vyšší zájem na respektování zákazu dvojího trestání nad zájmem na dřívějším dosažení materiálně nezměnitelného rozhodnutí o přestupku.

Naopak zájem na dřívějším dosažení nezměnitelného rozhodnutí panuje v případě přezkumného řízení, ve kterém je přezkoumáván příkaz na místě, neboť lhůtu pro tento

přezkum zkrátí zákonodárce na pouhých 6 měsíců. Jak totiž uvádí § 101 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., přezkumné řízení, v němž bude přezkoumáván příkaz na místě, lze zahájit nejpozději do 6 měsíců od právní moci tohoto příkazu, což je i výrazné zkrácení oproti obecné lhůtě uvedené ve správním řádu.

Ustanovení § 101 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. navazuje na § 85 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění účinném od 1. října 2015. Do tohoto paragrafu předchozího zákona o přestupcích byla zákonem č. 204/2015 Sb. doplněna obdobná ustanovení, jaká jsou v současném § 101 zákona č. 250/2016 Sb.

Důvodová zpráva k zákonu č. 204/2015 Sb., kterým byla stanovena zkrácená lhůta pro přezkumné řízení příkazu na místě, uvádí: *„Přestupci, kterým bylo uděleno větší množství blokových pokut, vedoucí k odnětí řidičského oprávnění, napadají veškerá rozhodnutí, na základě kterých k odnětí došlo, a správní orgán se pak musí s každým jednotlivým rozhodnutím vypořádat. Touto praxí dochází k zahlcení správních orgánů podáními s podnětem k přezkumnému řízení ohledně předmětných rozhodnutí, která mají za cíl zvrátit rozhodnutí správního orgánu. A to tak, že se podněty snaží docílit odstranění některého rozhodnutí o přestupku, za který jim byly uděleny body, tak, aby nebyli tzv. vybodováni. Bylo zvažováno několik možných variant řešení od úplného vyloučení přezkumného řízení v případě blokových pokut po zkrácení lhůt pro podání podnětu k zahájení přezkumného řízení. Nakonec byla zvolena varianta v podobě zkrácení objektivní lhůty pro podání podnětu k zahájení přezkumného řízení (pouze u blokového řízení) na šest měsíců.“*

Cílem zákonodárce bylo s ohledem na výše uvedené především snížit nadměrné užívání podnětů k aplikaci tohoto dozorčího prostředku ze strany pachatelů, kteří se snaží vyhnout tzv. vybodování. Zkrácená lhůta tak chrání správní orgány před zahlcením podněty ze strany pachatelů, kteří pouze zneužívají institutu přezkumu příkazu na místě. Zároveň zkrácená lhůta 6 měsíců reflektuje skutečnost, že příkaz na místě je zvláštním typem rozhodnutí ve věci vydaného ve zkráceném řízení. Výše uvedené argumenty pro zkrácení lhůty však neobstojí v případě, kdy důvodem k přezkumu příkazu na místě bude některý z důvodů uvedených v § 100 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. V takovém případě je třeba vycházet ze lhůty uvedené v § 100 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb., která činí 3 roky a zajišťuje dostatečně dlouhou lhůtu pro možnost změny rozhodnutí o přestupku.

Trestný čin je deliktní jednání vyššího stupně závažnosti než přestupek, a proto je přestupek subsidiární vůči trestnému činu. Je-li skutek trestným činem, nemůže být přestupkem. V případě, že pachatel trestného činu bude potrestán pouze za přestupek, nebude

naplněno nápravné, ochranné a generálně preventivní působení trestu ukládaného za trestný čin, neboť správní tresty ukládané za přestupky jsou daleko mírnější a nepředstavují pro pachatele takový zásah jako je tomu v případě trestů ukládaných za trestné činy. Smyslem a účelem trestu v nejobecnějším smyslu je ochrana společnosti před kriminalitou, přičemž tato ochrana v případě nižšího stupně potrestání za závažnější jednání pachatele nebude dostatečně zajištěna. V neposlední řadě by v případě připuštění zkrácené lhůty docházelo k bezdůvodnému zvýhodňování některých pachatelů, kteří by s ohledem na krátkou lhůtu byli potrestáni pouze za přestupek, ačkoli jejich jednání naplnilo znaky trestného činu.

S ohledem na subsidiaritu přestupku k trestnému činu je tak lhůta pro zahájení přezkumného řízení uvedenou v § 100 odst. 3 zákona č. 250/2016 Sb. třeba považovat za lhůtu speciální vůči šestiměsíční lhůtě uvedené v § 101 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.